

Introitus:

Ne nás, Hospodine, ne nás, ale svoje jméno oslav pro své milosrdenství a pro svou věrnost!

Žalm 115,1

Ve čtení ze Staré smlouvy se může číst celý Žalm 115

Od vás pak se slovo Páně rozeznělo nejen po Makedonii a Achaji, ale o vaší víře v Boha se ví všude, takže není třeba, abychom o tom vůbec mluvili. Lidé sami vypravují, jak jste nás přijali a jak jste se obrátili od model k Bohu, abyste sloužili Bohu živému a skutečnému a očekávali z nebe jeho Syna, kterého vzkřísil z mrtvých, Ježíše, jenž nás vysvobozuje od přicházejícího hněvu.

1. Tesalonickým 1, 8-10

Detektivní Vánoce

Matoušovo evangelium 2, 1-12

Vánoce nejsou pro spotřebitele, ale pro hledače. Tedy alespoň v podání biblickém. Tam stále někdo něco hledá. Tady jsou to králové, tedy spíše mudrci – *magoi* – kteří hledají nově narozeného krále Židů. Hledá tu i Herodes, začali hledat zákoníci a židovští učenci. V jiném podání evangelia – a máme v Bibli přece čtyři evangelia – jsme opustili hledající pastýře, kteří měli indicii *jesle*. Mudrcům od východu, tedy odněkud z Persie či původního Babylóna se dostalo jiné indicie – *hvězdy*. Kdo nehledá, ten nic nenajde. Mudrci našli a poklonili se. Ovšemže tím nevyřešili jen tajemný rébus, ale získali také svého krále.

Evangelium má rébusy. Je mi to líto, ale musím se pokusit vzbudit vaši pozornost. Neumím kázat tak, aby dopředu bylo vše jasné a jednoduché. Prostou odpověď vám rád pomohu hledat. Tajemství, řešení hádanky nebo rébusu zkusím vysvětlit na jiném, nevánočním příběhu:

9. července 2009 v pražské restauraci U Českého lva v Sokolovské ulici vybuchl granát v kufříku asi třiašedesátiletého muže. Kufřík si muž přinesl sám a granát si tam uložil také. Výbuch si způsobil prý neodbornou manipulací při ukládání granátu. Zranění přežil a dostal se do péče policistů. Na sobě měl ve chvíli výbuchu uniformu kapitána aerolinií, kterým se také prohlásil. S vyšetřovateli příliš nespolupracoval, a když, tak minimálně. Znalec s ním však posléze rozhovor zapředl. Příběh se mu začal rozplétat ve chvíli, kdy si znalec všiml tetování – *kérku* – na předloktí zadrženého. K takovému typu *kérky* nemůže člověk přijít jinde, než ve vězení... Nakonec se ukázalo, že jde o člověka, který se vrátil před několika lety z velmi dlouhého pobytu ve vězení, změnil si jméno, podařilo se mu uniknout identifikaci přes rodná čísla, koupil si uniformu a jako sňatkový podvodník ošálil několik osamělých žen. Celé to vyprávím proto, aby se ukázalo, že jedna malá titěrnost – *kérka* – může napovědět cestu k tajemství.¹

A co je naším rébusem v dnešním biblickém čtení? Co budeme hledat? Tady nám zůstává tajemství, proč se dva evangelisté popisující narození Pána Ježíše rozcházejí v záznamech. Proč má Lukáš anděly a chudé? A proč má Matouš pohany a bohaté? Proč musíme vědět o mudrcích? Podle Lukáše jsou do středu vánočního dění postaveni pastýři, lidé chudí a neucení, vyloučení ze společnosti. A pozor - o takové lidi pak v evangeliu Lukášově půjde především. Ne že by Lukáš nepsal o ničem jiném; více než ostatní evangelisté se ale zaměří na sociální otázky: Ježíš je Spasitel chudých, tak zní Lukášovo evangelium.

A podle Matouše? Kdo byl prvním u Ježíšových jeslí? A kdo se mu klaněl jako králi? Mudrci, vykladači hvězd a snů, pohané. Ježíš je Spasitel pohanů: tak zní Matoušova dobrá zpráva.

---

¹ A..P. Čechov tomu říká „puška na zdi“ která nás má upozornit na možného vraha v detektivním příběhu...

V tomto evangeliu se objevuje setník, který měl takovou víru jako nikdo v Izraeli (8, 11); právě u Matouše (a nikde jinde) Ježíš říká, že pohanská královna ze Sáby bude jednou svědčit proti Izraeli na posledním soudu (12, 41n); a právě tady říká, že bude jednou u velkého bílého trůnu soudit národy (24, 14); a jenom u Matouše obhazuje Pána Ježíše před Pilátem pohanský *advokát*, Pilátova žena, varovaná ve snu – jak podobné s mudrci (27, 19); a vrchol, konečně dopadení podezřelého: právě v Matoušovi stojí, v předposledním verši (28, 19): *Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky...*

Tajemství má další tajnou schránku. Matoušovo evangelium je především židovské. Nikde jinde není věnováno výkladu Mojžíšova zákona tolik prostoru (celé tři kapitoly Kázání na hoře); u Matouše (a v žádném jiném evangeliu) Ježíš říká, že byl poslán *jen ke ztraceným ovcím z domu izraelského* (Matouš 15, 24); a když Ježíš svých Dvanáct vyslal na onu zkušební misi po Izraeli, říká u Matouše výslovně (v ostatních evangeliích nikoli), že k pohanům ani k Samařanům s dobrou zprávou chodit nemají (10,5n).

Matoušovo evangelium je výrazně židovské evangelium, podle badatelů napsané pro židovské křesťany. A přece začíná onou pohanskou zdravicí! A přece jsou to pohanští kněží, kdo jako první vítá židovského Mesiáše! Pozor, to je ale zase *kérka!*

O Židech napsal později apoštol Pavel ohromující vyznání: *Jsou to Izraelci, jim patří synovství i sláva i smlouvy s Bohem, jim je svěřen zákon i bohoslužba i zaslíbení, jejich jsou praotcové, z nich rodem pochází Kristus. Bůh, který je nade všemi, buď pochválen na věky, amen.* (Římanům 9, 4-6) Jejich je Kristus a oni jsou s Ním ke službě pohanům. Tady se zjevuje to nejzazší tajemství zvláštního textu evangelia Matoušova s *magoi* na začátku.²

Nejen, že to Izraelité zatím nepochopili, ani my – pohané – jsme zatím neudělali to, co *magoi*. Bezvýhradná poklona před majestátem Ježíšovým a přísaha poslušnosti, jakou vyžaduje od svých rytířů. To se od nás čeká. S Paulem Gerhardtem můžeme zpívat vyznání: „Zde u Tvých jeslí stát chci dnes, můj Ježíši, mé žití...“

A docela konec všeho toho detektivního přemýšlení je v tom, že my náboženští lidé (nejen Židé), jimž je už dáno všechno, jsme tu proto, aby se o Kristu dozvěděli lidé, kteří ještě stále zůstávají ve svém pohanství. Půjdem tedy ve jménu Páně od jeslí až k těm lidem!

2 David Beňa, kolega kazatel, píše ve svém kázání, které mi v mnohém pomohlo jako vzor a předmět k diskusi:

Ale pozor: těch Čechovových pušek tu na zdi visí víc. Na scéně se objevují nejen pohané (mudrci), ale místa v příběhu tu zaujmají i další postavy; a ti všichni budou takřikajíc „střílet“, ti všichni sehrají svou roli. Předně je tu král Herodes, král opravdu Veliký a opravdu zlý, stejný kručas jako jeho nástupci, např. Antipas, který se účastní Ježíšova procesu a Petrova věznění atd. Hned od začátku je tedy na scéně otázka: „Kdo je tu králem? Kdo je skutečným králem?“ Herodes Veliký, nebo malý Ježíš? Vrazi, nebo vražděný Ježíš, kterému se římští vojáci, taky pohané jako mudrci, jinak než oni, klaní, ovšem z posměchu, jako králi a na kříž mu věší ironický nápis: „Král Židů“ (Mt 27,11nn.29.37)? Kdo je tu Král? Židů i pohanů? A náš?

Dál tu s mudrci a Herodem vystupují „velekněží a zákoníci“, představitelé jeruzalémského chrámu a vůbec jeruzalémské vědecké, finanční a náboženské moci. Vidíme je, jak nastupují před Heroda, jak listují v Písmech a odpovídají na dotazy – „Mesiáš se narodí v Betlémě“ -, ale víc je nezajímá. A právě tito znalci a jejich synové, „velekněží a zákoníci“ odsoudí Ježíše na smrt. Nebyli to zřejmě až tak farizeové, Ježíšovi soupeřníci a úhlavní odpůrci; Ježíšovými vrahy budou právě saduceové, strana kněží a aristokracie chrámu (který jim mimochodem velkolepě přestavěl Herodes).

Na scéně je tak od začátku coby významný hráč i Jeruzalém, město, který zabijí proroky, jak nařiká Ježíš, a který, jak píše Matouš, se spolu s Herodem vyděsil, když se proslechlo, že cizí delegace hledá Mesiáše. Sin City se svým shonem a kulturou, se svou ekonomickou mocí (podzemí chrámu sloužilo jako národní banka), s vlivy a konexemi, rodinnými, mafiánskými a stranickými vztahy – to vše od začátku stálo proti Ježíši, Mesiáši z venkova. Už od začátku je jasné, že dojde ke střetu: kdo vládne, kdo má moc, kdo má srdce lidí... kdo patří Bohu?